

انجمن مهندسان اقتصاد شهری ایران
(انجمن مهندسان و تکنولوژی)

خبرنامه تخصصی انجمن علمی

اقتصاد شهری ایران

اردیبهشت ۱۳۹۸

www.iuea.ir

در فروردین و اردیبهشت ماه سال ۹۸ با توجه به شرایط جوی کشور مشکلاتی از جمله سیل و زلزله گریبان مردم را گرفت. مساله ای که مهم به نظر می رسید پرداختن به موضوعات فوق بود که انجمن علمی اقتصاد شهری ایران را بر آن داشت تا با مصاحبه های گوناگون جوانب این اتفاق را بسنجد و کارشناسان را برای به چالش کشاندن مسائل فوق به میدان عمل بکشد؛ لذا با سر تیتراهای زیر به سراغ کارشناسان رفته تا بتواند بخشی از تعلم خاطر شهروندان را به گوش مسئولین و خدمات مسئولین را به گوش شهروندان برساند. سر تیتراهای اخبار فوق که حول محور اداره شهرها در شرایط بحران است پرداخته است. و بخشی از مشکلات مردم پس از سیل را به قلم تحریر نشانده است.

۷۵ درصد ایران گرفتار در سیلاب / تهدیدها را به فرصت تبدیل کنیم

دکتر لطیفی پیرامون حادثه سیل اخیر که ۷۵ درصد کشور را در بر گرفت گفت: کشور با تغییرات سینوسی آب و هوایی روبروست و این سیلاب می تواند فرصتی مناسب برای ذخیره آبهای موجود باشد.

دکتر غلامرضا لطیفی عضو هیات علمی دانشگاه علامه و کارشناس برنامه ریزی شهری پیرامون سیلاب اخیر در سراسر کشور با مردم سیل زده ابراز همدردی کرده و گفت: این حادثه باعث اندوه همه عزیزان در کشور شد و ذهن بسیاری از اعضای شهری و مدیریت بحران را به خود مشغول کرد.

ایران در کمربند حوادث طبیعی

لطیفی اظهار داشت: کشور ایران در کمربند حوادث طبیعی قرار دارد از جمله سیل و ضرورت دارد با توجه به ویژگی ها و تغییرات موجود در طی ادوار مختلف مطالعات سیل در طرحهای شهری به صورت جدی دنبال شود. به ویژه در غالب رشد و توسعه و مکان های شهری به سیل توجه شود.

وی افزود: سیل اخیر موثر از چند فاکتور است که اولین فاکتور تغییرات گسترده آب و هوایی است که دنیا متأثر از این امر است، مانند الینویز (پدیده گرم شدن زمین) و در واقع تاثیرات آب و هوایی که به وجود خواهد آورد. فاکتور دوم فقدان مدیریت بالادستی در مدیریت شهری است به ویژه در زمینه مدیریت منابع آب و مدیریت زمین که کشور هنوز با چالشهای جدی ای روبروست.

عضو هیات علمی دانشگاه علامه با اشاره به اینکه شهر تهران بزرگترین شهر کشور بوده و در سلسله جبال البرز قرار گرفته است، اظهار کرد: دور از ذهن نبود که کشور ایران با سیلاب هایی روبرو شود، آخرین سیلابی که در تهران وجود داشت در مرداد سال ۶۶ رخ داد که منجر به کشته شدن نزدیک به ۳۰۰ نفر از هموطنانمان شد و خرابی فراوانی را بر جای گذاشت.

بسیاری از مسیرهای پایتخت مستعد سیلابی شدن

وی افزود: بسیاری از مسیرهایی که وجود دارد مانند روده دره ها و اتوبان ها عمدتاً در مسیر سیل قرار دارند، مانند اتوبان امام علی که یکی از کانون‌هایی است که می‌تواند مملو از آب شده در واقع خروجی آب باشد.

لطیفی با اشاره به اینکه مولفه‌هایی برای بحران حوادث طبیعی همچون سیل موجود است که توسط خود ما به آن عمل نشده، تصریح کرد: مدیریت بحران با همکاری دستگاه‌های زیربسط باید فعالیت‌های خاصی را در طراحی‌های شهری انجام داده و مطالعات بیشتری گنجانده شود، همچنین بودجه مورد نیاز تامین گردد و با توجه به تغییرات سینوسی که مرتبط با آب و هوا وجود دارد در چند سال اخیر در قمرود که بستر رودخانه تبدیل به پارک شده بود با وقوع یک سیل بسیاری اتموبیل و انسان را با خود برد و خسارات زیادی را بر جای گذاشت.

این کارشناس مسائل شهری افزود: به هیچ وجه نباید در حریم رودخانه‌ها اجازه ساخت و ساز صادر شود و باید به همه مسئولین و شورای شهر استانها ابلاغیه ارسال شود که به هیچ وجه خارج از چارچوب‌ها و قوانین در مسیر رودخانه‌ها اجازه ساخت و ساز صادر نگردد.

وی افزود: در گرگان رود ساخت و سازهای فراوانی صورت گرفته بود و حتی با دیواره‌ها بستر رودخانه‌ها کوچک شده بود یا در شیراز همینطور بستر طبیعی بسته شده و بالا نگهداری شده بود و عملاً با ۲۰ دقیقه بارش باران و تگرگ شاهد آن سیلاب بود که در اوایل فروردین سال جاری اتفاق افتاد. از این رو این سیلاب‌ها خسارت جدی را هم در سطح کشور و هم در سطح ملی برای خود ساکنان منطقه بر جای گذاشت.

۷۵ درصد ایران در آب

لطیفی اضافه کرد: سیل اخیر بی سابقه بود و با چنین ابعاد و گستردگی به ندرت اتفاق می‌افتد ولی مشاهده می‌شود که چنین سیلی در گستره جغرافیایی به وجود می‌آید که از ۳۱ استان کشور ۲۴ استان را درگیر خود می‌کند و چیزی غریب به ۷۵ درصد سرزمین ایران را در بر می‌گیرد. عضو هیات علمی دانشگاه علامه

افزود: در دوره های مختلف این ویژگی قابلیت تکرار داشته و باید مسیرهایی که در معرض سیل قرار دارد با تجهیزات و هزینه ای که مدیریت بحران در نظر می گیرد مجهز گردد.

وی اظهار کرد: همانطور که مشاهده شد در منطقه آق قلا برای باز کردن مسیر سیلاب راه آهن را منفجر کردند تا آب مسیر خروجی خود را بیابد. این امر بسیار مهم است که استانداردهای لازم شهرسازی در طرحهای ملی و منطقه ای در حوزه شهرسازی به کار گرفته شود و در حوزه شهرسازی به دانش شهرسازی احترام گذاشته و مطالعات بیس به انجام برسد .

در هنگام بحران شرایط معطوف به فرد نباشد

لطیفی با اشاره به اینکه در بهار با چنین مشکلاتی روبرو هستیم و ممکن است بارشهای مکرر داشته باشیم افزود: قطعاً باید یک دستورالعمل اجرایی وجود داشته باشد تا اگر مسئولی در پست خود حضور نداشت بلافاصله یک مسئول بلافاصل جایگزین باشد و کار بر روی زمین معطل نمانده و معطوف به فرد نباشد و این امر نیازمند یک نگاه سازمانی و سیستمی است.

وی در پاسخ به این سوال که آیا سیلابی با چنین گستردگی در گذشته وجود داشته یا خیر تصریح کرد: با این شدت و گستردگی خیر وجود نداشته ولی به صورت شهر به شهر چرا به طور مثال سیل خوزستان در سال ۵۸ خیلی گسترده بوده در سال ۴۶ و ۴۷ خیلی گسترده بود و در تهران نیز در سال ۶۶ سیلی گسترده آمده که منجر به مرگ ۳۰۰ هموطن شده است ولی با این ابعاد که روی برعکس داشته باشد خیر سابقه ندارد.

تهدید را به فرصت تبدیل کنیم

این مدرس دانشگاه با بیان اینکه جریان آب و هوایی و اقلیم کشور با تغییرات اساسی روبرو است، افزود: جریان آب و هوایی از سمت جنوب غربی آغاز و به سمت شمال منطقه هرات حرکت و استان خراسان شمالی را در بر گرفته و دوباره به سمت گرگان به صورت معکوس به سمت استان های لرستان و خوزستان حرکت کرده است.

لطیفی تصریح کرد: تبدیل تهدید حوادث به فرصت نیازمند هوشمندی و تفکر سازمانی است که به انجام برسد نهایتاً کشور ایران کشوری است که در منطقه خاص جغرافیایی قرار گرفته و کشوری خشک و کم آبی است.

وی ادامه داد: در طول ادوار به دلیل کم آبی که وجود داشت با هوشمندی های مردم ایران قنات ها اختراع شدند و عمده قنات در جهان توسط ایرانیها حفر شده و آب در زیر مناطق کویری جابجا می شده و به اراضی کشاورزی می رسیده است.

مجوز ساخت و ساز در حریم رودخانه ها صادر نشود

این کارشناس مسائل شهری با اشاره به اینکه دو سوم کشور ما کویر است و دچار کم آبی است، اذعان کرد: در مواقعی که کشور در یک دوره خشکسالی قرار می گیرد با جبران خسارت زیادی روبرو شده زیرا مدیریت بحران کشور در این شرایط در نظر گرفته نشده است.

این کارشناس شهری با اشاره به اینکه در خیلی از مسیرها و رودخانه ها اجازه ساخت و ساز صادر شده، تاکید کرد: مردم خودسرانه اقدام به ساخت و ساز در جوار رودخانه ها نمی کنند و در واقع دستگاه هایی که مجوز ساخت و ساز به آنها داده اند باید میزان تخلفشان مشخص شود و با این تخلفات برخورد شود و پس از رسیدگی به این تخلفات میزان تخلفات شخص بررسی و با این تخلفات برخورد جدی گردد. پس از این مراحل حریم های طبیعی رودخانه ها و دریا که بسترهای طبیعی زمین در ایران هستند، حفاظت شوند.

۳۵ هزار میلیارد تومان خسارت وارده به زیرساختهای کشور

لطیفی تصریح کرد: طبق آخرین برآوردها از خسارت وارده حاصل از سیل اخیر چیزی حدود ۳۵ هزار میلیارد تومان به زیرساختهای کشور خسارت وارد شده و نیازمند این است که هم دولت و هم خود مردم کمر همت بسته و اقدام به بازسازی نمایند چنانچه مردم ما همیشه نشان داده اند که در تمام مراحل و بحران های کشور در صف اول هستند.

لطیفی با اشاره به آتش گرفتن کلیسای نوتردام اظهار کرد: طبق برآوردها چیزی نزدیک به یک میلیارد یورو مردم و سازمان‌ها برای بازسازی این کلیسای قدیمی کمک کرده‌اند و واقعا مردم از این حادثه ناراحت بوده و قطعا سیل ایران هم همینطور است.

وی با اشاره به مولفه‌ها و کمیسیونهایی که در این خصوص فعال هستند، افزود: کمیسیون ماده ۱۲ و کمیسیون‌هایی که در ارتباط با باغات و اراضی بوده متأسفانه نادیده گرفته شده و ساخت و ساز غیر ضروری در مسیر رودخانه‌ها صورت گرفته است.

مقابله با بحران حوادث طبیعی با یک تیم آماده

عضو هیات علمی دانشگاه علامه پیرامون وجود قنات‌ها و شهر زیر زمینی و قناتهایی که لایروبی نشده و شرایط موجود پس از بارندگی و همچنین بارشهای مجدد در کشور، تصریح کرد: تهران گستردگی بالایی دارد قناتها در مناطق مختلف پایتخت وجود دارد که قطعا باید ساماندهی شوند و با توجه به مکان‌گیری باید ساماندهی گردد.

وی با تأکید بر اینکه در بحث مترو با خیلی از قنات‌ها روبرو بوده‌ایم، افزود: به طور مثال ایستگاه قیطریه و برخی از ایستگاه‌های دیگر در هنگام حفاری قنات مشاهده شده است. در صورت بارندگی شدید باید دید که چگونه می‌توان از آب گرفتگی در آنها جلوگیری کرد که این امر مستلزم آمادگی یک تیم استاندارد و آماده باش در کشور برای مقابله با بحرانهای اینچنین است.

اما به دلیل گستردگی و پهنی شهرتهران سیل خود را به آن شکل نشان نداده، ولی خواه ناخواه اگر سیل زیاد باشد و بارشهای مداوم وجود داشته باشد این خطر وجود دارد که در برخی مناطق از شهر تهران دچار آسیبهای جدی شوند.

وی پیرامون خسارت احتمالی ناشی از سیل در پایتخت اذعان داشت: با توجه به شرایط اقتصادی کنونی و با گستردگی که سیل اخیر ایجاد کرد خسارت کمر شکن و بالایی خواهد بود چرا که سیل اخیر چیزی حدود ۳۰ تریلیون تومان به کشور خسارت وارد کرده است.

تمهیدات مترو تهران برای مقابله با سیلاب

مدیر عامل شرکت بهره برداری مترو تهران و حومه پیرامون سیلاب اخیر که بسیاری از شهرهای کشور را در بر گرفته بود، گفت: احتمال بروز چنین سیلابی در شهر تهران بسیار کم است ولی در صورت بروز، مترو آمادگی کامل برای خروج آب از ایستگاه ها را دارد.

مهندس نوبخت مدیر عامل شرکت بهره برداری مترو تهران و حومه پیرامون سیلاب اخیر و تمهیدات مترو تهران در مقابله سیلاب احتمالی گفت: بحث سیلاب در شهرهای مختلف متفاوت است شبکه متروی تهران در زمان طراحی به گونه ای طراحی شده که ارتفاع ورودی ایستگاه ها از سطح خیابان متغیر است و در اکثر ایستگاه ها با چندین پله ایستگاه از خیابان اختلاف سطح دارد و این طراحی برای جلوگیری از ورود آب به سکوها تعبیه شده است.

نوبخت ادامه داد: شهر تهران به دلیل موقعیت جغرافیایی شیب دار است و اگر سیلاب به گونه ای وارد شهر شود و به ورودی ایستگاه ها نفوذ کند، در صورت بالا بودن ارتفاع آب احتمال آبگرفتگی در بخشی از ایستگاه ها وجود دارد.

مدیر عامل شرکت بهره برداری متروی تهران تصریح کرد: گفتنی است جویهای آب و مسیل های شهر به گونه ای طراحی شده که عبور سیلاب به راحتی صورت بگیرد اما احتمال وقوع چنین سیلابی بسیار پایین است اما در صورت وقوع چنین سیلابی و ورود به ایستگاه ها پرسنل در ایستگاه ها حضور داشته و با احتمال وقوع هر گونه آب گرفتگی، برای مقابله ابتدا انسداد مسیر آب و جلوگیری از ورود آن به ایستگاه ها انجام می شود.

نوبخت با اشاره به اینکه در ایستگاه های مترو پست، تخلیه آب تعبیه شده و در صورت آبگرفتی به صورت خودکار آب به سمت چاه های جذبی و سطح خیابان هدایت و تخلیه می شود، تاکید کرد: خطوط خط القطع، پستهای پمپاژ در مسیر حرکت قطارها تعبیه شده که به طور دائم در حال نظارت و بازدید توسط پرسنل مترو بوده و همواره فعال است.

مدیر عامل شرکت بهره برداری مترو با اشاره به همکاری مترو با شهرداری مناطق، افزود: مترو آمادگی لازم را برای هر گونه حادثه احتمالی داشته و از پیش با شهرداری های مناطق جهت لایروبی مسیرها رایزنی های لازم صورت گرفته و در صورت احتمال آبرگرفتنی نظارت، بازرسی و لایروبی برای جلوگیری از وقوع سیلاب در مسیرهای خطوط مترو انجام می گیرد.

وی با اشاره به اینکه سال گذشته بر اساس هشدار های سازمان هواشناسی مسیل رودخانه ها در مسیر ایستگاه های مترو بررسی و لایروبی شده است، تاکید کرد: البته در مسیر خط ۵ سه رودخانه از سمت فرحزاد به مسیل این خط ریخته می شود و با توجه به مسیل آبی این خط تیم کارشناسی برای بررسی خط فرستاده شده و مسیر بررسی و با شهرداری منطقه ۵ راجع رودخانه ای که از ایستگاه صادقیه عبور می کند رایزنی شده است تا مسیری که محل آب رودخانه است برای ما مشکلی به وجود نیارد و خوشبختانه با وجود بالا آمدن سطح آب در این مسیر مترو با مشکلی مواجه نبوده است.

مهندس نوبخت در گفتگو با شهر فردا ، افزود: مسیری در شمال ایستگاه صادقیه و محل توقف اتوبوسها و مینی بوسهای ون وجود داشت که در اثر گرفته شدن منفذ تخلیه آب، مقداری از آب به سمت خط ایستگاه سرریز شد و خوشبختانه با تمهیدات در نظر گرفته شده و دیواری که برای آن تعبیه شد حتی اگر ارتفاع آب تا نیم متر هم افزایش یابد باز به خطوط نفوذ پیدا نخواهد کرد.

وی خاطر نشان ساخت: در بلوار پژوهش نیز تهدیدی برای مسیر خط ۵ وجود دارد که با توجه به این کاستی مسیر تخلیه آب بازدید و نظارت می شود که در صورت احتمال افزایش بارندگی، آب وارد خطوط مترو نگردد.

رسانه؛ دریچه ورود به انجمن های علمی

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی با اشاره به اینکه انجمن های علمی رسالت ملی دارند، گفت: یکی از کارکردهای انجمن های علمی داشتن رسانه ای مستقل است.

دکتر سید سعیدرضا عاملی دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی پیرامون وجود رسانه ای مجزا در انجمن های علمی گفت: یکی از کارکردهای انجمن های علمی داشتن رسانه ای مستقل است. همچنین انجمن های علمی رسالتی ملی و مسئولیتی بین المللی دارند لذا طبیعتا بر اساس این دو رسالت بزرگ از طریق پرتال و ژورنال علمی کار رسانه ای هم انجام می دهند.

نوع کار رسانه ای انجمن ها با رسانه های دیگر متفاوت است و بروز و ظهور فعالیت انجمن ها در رسانه های علمی بیشتر از طریق ژورنال های علمی نمایان می شود.

دبیر شورای عالی انقلاب فرهنگی پیرامون فعالیت رسانه ای در انجمن های علمی، تصریح کرد: تامین نیاز اعضای انجمن ها که شامل اساتید و پژوهشگران عرصه علم و ادب می باشند از اولویت های انجمن های علمی است که خروجی مقالات آنها را می توان در ژورنالهای علمی پژوهشی شاهد بود.

وی خاطر نشان ساخت: به عنوان مثال از انجمن علمی ارتباطات با وجود ۳ فصلنامه که هر فصلنامه عملکردی بالای ۳ به خود اختصاص داده، دیگر انتظار وجود رسانه ای مانند یک روزنامه نمی رود چرا که این انجمن علمی خود رسانه ای گویا با ارائه مطالبی علمی است.